

Metodologija izrade magistarskog rada

Metodologija pisanja magistarskog rada

Podgorica, decembar 2014. godine

1. Uvod

Materijal¹ u nastavku ima za cilj da studentima postdiplomskih studija pomogne i olakša pisanje magistarskog rada, i sadrži preporuke i savjete kako organizovati izradu magistarskog rada.

Magistarski rad predstavlja samostalan, stručan rad u kojemu student obrađuje izabranu temu, uz konsultacije sa profesorom mentorom. Student koji je položio sve ispite i izvršio druge obveze predviđene nastavnim planom, izradom magistarskog rada dokazuje svoju sistematičnost i osposobljenost za budući samostalan rad.

Redosled postupaka u izradi magistarskog rada obuhvata:

- Izbor i formulisanje teme magistarskog rada
- Prikupljanje materijala i traganje za dokumentacijom
- Pisanje rada
- Recenzija rada
- Štampanje rada
- Javna odbrana rada

U nastavku je dato detaljnije objašnjenje ovih postupaka.

2. Izbor i formulisanje teme magistarskog rada

Temu za magistarski rad može predložiti profesor- mentor ili sam kandidat. U oba slučaja, potrebno je voditi računa o predznanju i interesima koje student ima za određenu oblast, o raspoloživoj literaturi, kao i budućim planovima kandidata.

Magistarski rad može biti koncipiran:

1. kao sistematizovani prikaz neke teorije ili grupe teorija (sa uslovljenostima i komparacijama) ili inovacije iz neke oblasti,
2. istraživački projekat,
3. kao kombinacija teorijskog prikaza i istraživanja.

Svaka tema, iako je možda ranije već bila obrađena može se analizirati na nov način i napraviti aktuelnom i zanimljivom. Novina se može ogledati u istraživanju nove materije, primjeni drugog metoda, komparaciji prethodnih istraživačkih rezultata, primjeni poznatog metoda na drugom materijalu, u tumačenju rezultata ili slično.

¹ Veći dio ovog rada zasnovan je na knjizi: Kleut, Marija (2008) *Naučno djelo- od istraživanja do štampe*, Akademska knjiga, Novi Sad

Da bi se tema smatrala dobro izabranom potrebno je da sadrži:

- Relevantnost (značaj)
- Podesnost za naučnu obradu
- Prilagođenost sposobnostima studenta
- Prilagođenost mogućnostima istraživanja.

Obim magistarskog rada poželjno je da bude od 60 do 80 stranica.

Kada se izabere tema, potrebno je i formulirati naziv magistarskog rada na način da se jasno iskaže predmet istraživanja na precizan i konkretan način. Sam naziv magistarskog rada trebalo bi da sadrži maksimalno do 10 riječi. Treba izbjegavati korišćenje podnaslova.

3. Prikupljanje materijala i traganje za dokumentacijom

Nakon određivanja teme rada počinje se sa prikupljanjem materijala i traganjem za literaturom koja obrađuje datu temu. Uvid u literaturu omogućava da se razvije sopstevno shvatanje problema koji se obrađuje. Prilikom čitanja literature o izabranoj temi poželjno je praviti metodološke bilješke u kojima će se zapisivati sopstvene ideje i kritičke napomene.

Da bi se procijenilo da li je određena publikacija pogodna za korišćenje u izradi magistarskog rada postoji nekoliko sugestija:

- Pregled sadržaja knjige
- Procjena kredibiliteta autora (indeks citiranosti² određenog autora su veoma korisni prilikom procjene kredibiliteta autora)
- Izdavač publikacije ili institucija koja podržava neko publikovanje
- Vrsta publikacije (popularna izdanja, školska izdanja, udžbenici)

Čitanje literature treba da omogući studentu da u svom magistarskom radu ne otkriva već otkriveno, da ne zaostaje za savremenim tokovima, da ne dođe samo do kompilacije poznatih radova i sl.

² Neki od najkorisnijih sajtova koji sadrže indeks citiranosti određenog autora su:

<http://info.scopus.com/>

http://scholar.google.com/schhp?hl=en&as_sdt=2000

http://thomsonreuters.com/products_services/science/science_products/a-z/science_citation_index_expanded

4. Pisanje magistarskog rada

Nakon uvida u literatura pristupa se pisanju magistarskog rada. Opšteprihvaćeno je da struktura magistarskog rada obuhvati:

- Naslovnu stranu magistarskog rada
- Abstrakt rada, na našem i engleskom jeziku
- Sadržaj rada
- Uvod
- Razrada teme, način istraživanja i rezultati
- Zaključak
- Literatura

Eventualno moguće je na kraju magistarskog rada uključiti tabelu indeksa, tabelu korišćenih skraćenica ili priloge.

Naslovna strana magistarskog rada prvi je kontakt sa čitaocem i standardna forma obuhvata sledeće podatke: naziv (i logo) univerziteta i fakulteta, mesto visokoškolske institucije, temu magistarskog rada, ime i prezime studenta (autora magistarskog rada), kao i broj dosijea, grad i datum (mjesec i godina).

Primjer 1: Izgled naslovne strane (korice) magistarskog rada



Univerzitet Donja Gorica
Fakultet za politehniku
Postdiplomske studije „Arhitektura i projektovanje“
Podgorica

Tema magistarskog rada

MAGISTARSKI RAD

Student: **Ime i prezime studenta**

Broj dosijea: 0x/xxx

Podgorica, decembar 2014

Prva, naslovna strana iza korica treba da izgleda kao i korice, s tim da u donjem lijevom uglu treba da stoji ime mentora, sa titulama.

Primjer 2: Izgled prve naslovne strane iza korica magistarskog rada



Univerzitet Donja Gorica
Fakultet za politehniku
Postdiplomske studije „Arhitektura i projektovanje“
Podgorica

Tema magistarskog rada

MAGISTARSKI RAD

Mentor: prof. **dr Ime i prezime mentora**

Student: Ime i prezime studenta

Broj dosijea: 0x/xxx

Podgorica, jun 2011. godine

Izgled treće strane:

Primjer 3: Izgled treće naslovne strane iza korica magistarskog rada

PODACI I INFORMACIJE O MAGISTRANTU

Ime i prezime:

Datum i mjesto rođenja:

Naziv završenog osnovnog studijskog programa i godina diplomiranja:

INFORMACIJE O MAGISTARSKOM RADU

Fakultet za politehniku

Postdiplomske studije „Arhitektura i projektovanje “

Smjer:

Naslov rada:

OCJENA I ODBRANA MAGISTARSKOG RADA

Datum prijave magistarskog rada:

Datum sjednice Vijeća univerzitetske jedinice na kojoj je prihvaćena tema:

Komisija za ocjenu teme:

Mentor:

Komisija za ocjenu rada:

Komisija za odbranu rada:

Datum odbrane:

Datum promocije:

Abstrakt rada piše se sa ciljem da omogući potencijalnom čitaocu da se opredjeli da li će rad čitati ili ne. U abstraktu treba tačno i jezgrovito izložiti svrhu i suštinu sadržaja magistarskog rada (ne tumačenje, razjašnjavanje, ocjenjivanje ili ubjeđivanje). Abstrakt bi trebalo da bude napisan na 1/2 do 2/3 stranice. Obavezno je potom uključiti isti abstrakt ali na engleskom jeziku.

Sadržaj rada predstavlja numeričko-tekstualni prikaz magistarskog rada i daje uvid u strukturu magistarskog rada kao i stranice rada na kojima se nalaze određeni naslovi i podnaslovi poglavlja. Naslov SADRŽAJ piše se velikim slovima centrirano na vrhu stranice. Obilježavanje djelova unutar nekog magistarskog rada vrši se naslovima, rimskim i/ili arapskim brojkama i slovima ili njihovom kombinacijom. U sadržaj je potrebno uključiti oznaku za koju se student opredijalio, naslov ili podnaslov poglavlja i stranicu na kojoj se nalazi dato poglavlje. Kada se za označavanje uporebljavaju slova, velika slova su uvijek nadređena malim slovima.

Kada se uporebljavaju brojke, rimske brojke su nadređene arapskim:

- I
 - 1.
 - 2.
- II
 - 1.
 - 2.

Logički jasno strukturiran rad sa jasno istaknutim hijerarhijskim djelovima primjeren je model u kome se kombinuju samo arapske brojke:

- 1.
 - 1.1.
 - 1.2.
- 2.
 - 2.1.
 - 2.1.1.
 - 2.1.2.
 - 2.2.
 - 2.3.
- 3.
 - 3.1.

Primjer 4: Primjer izgleda sardžaja magistarskog rada

SADRŽAJ	Stranica
PREDGOVOR	I
ABSTRAKT.....	II
SADRŽAJ	IV
POPIS TABELA, GRAFIKA I SLIKA.....	V
1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada	1
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja	1
1.3. Sadržaj i struktura rada	2
2. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	3
2.1. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.	5
2.1.1. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	7
2.1.2. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	11
2.1.3. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	12
2.1.4. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	12
2.2. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	13
2.2.1. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	14
2.2.2. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	16
2.2.3. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	18
3. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	23
3.1. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	23
3.2. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	24
3.2.1. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	24
3.2.2. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	26
4. ZAKLJUČAK	38
LITERATURA	46
PRILOZI	50

Ukoliko se u magistarskom radu nalazi veliki broj tabela, grafika i slika može se, odmah iza sadržaja uključiti popis istih. Popis tabela, grafika, uključuje: redni broj tabele tj. grafika tj. slike, naziv i broj stranice na kojem se nalazi isti i oni se navode prema redosljedu pojavljivanja u radu.

Primjer 5: Lista tabela, grafika i slika

Lista tabela, grafika i slika	
Slika 1.	Podjela ekonomskih modela 5
Slika 2.	Anatomija ekonometrijskog modeliranja 9
Grafik 1.	Slučaj kada je srednja vrijednost slučajne greške jednaka nuli 9
Grafik 2.	Dijagram rasturanja tačaka iz modela sa homoskedastičnim i heteroskedastičnim greškama..... 11
Grafik 3.	Autokorelacija: a) odsustvo autokorelacije, b) postojanje pozitivne autokorelacije i c) postojanje negativne autokorelacije 12
Grafik 4.	Uticaj monetarne politike na kamatnu stopu 14
Grafik 5.	Aktivna kamatna stopa u Crnoj Gori (2000-2006)..... 14
Grafik 6.	Pasivna kamatna stopa u Crnoj Gori (2000-2006).....18
Grafik 7.	Raspon aktivnih i pasivnih kamatnih stopa u Crnoj Gori (2000-2006, na kvartalnom nivou)..... 21
Tabela 1.	Granger Causality test za aktivnu kamatnu stopu..... 43
Tabela 2.	Granger Causality test za pasivnu kamatnu stopu 45

Uvod sadrži osnovne naznake problema koji se obrađuje u radu, izlaganje sažetog pregleda najznačajnijih pokušaja rješavanja tog ili vrlo srodnih problema, način obrade problema i cilj samog istraživanja, kao i strukturu rada. Uvod se obično može raščlaniti na: predmet i cilj rada, izvore podataka i metode prikupljanja, kao i predstavljanje strukture magistarskog rada.

Razrada teme, način istraživanja i rezultati predstavlja najobimniji dio rada i obuhvata 60-80% magistarskog rada. U ovom dijelu opisuje se fenomen koji se istražuje, analiziraju bitne karakteristike, interpretiraju i sistematizuju rezultati. Prilikom pisanja razrade teme korisno je primijeniti sljedeći raspored: dosadašnji razvoj datog problema, sadašnje stanje i postojeći problemi, kao i eventualna procjena za budućnost kojom se daju određena rješenja i mjere.

Cjelokupan sadržaj teksta koji student izlaže u radu treba biti smisleno raspodijeljen i svaki dio rada (glava, poglavlje i sl.) mora imati odgovarajući naslov.

Prilikom pisanja rada i korišćenja literature potrebno je jasno razdvojiti šta je pročitano i preuzeto iz literature, kao i šta su sopstvena zapažanja. **Plagijatorstvo** je svako preuzimanje tuđih informacija, ideja ili kompletnih rečeničnih i širih jezičkih struktura bez navođenja izvornika, to jest, predstavljanje istih kao vaših sopstvenih. Plagijatorstvo predstavlja ozbiljan prestup koji se kažnjava, bez obzira na to da li je počinjeno namjerno ili slučajno. Zbog toga morate biti svesni da svaki put kada iskoristite nečije misli to i obilježite. U tu svrhu koriste se:

- *Citati* se koriste da se doslovno prenesu izvodi iz pročitane literature. Obilježavaju se znacima navodnika („....”) i obavezno je u fusnoti navesti prezime, ime autora, (godinu izdanja), *naziv djela*, izdavača, mjesto i broj stranice sa koje je preuzet citat;
- *Parafraza*: piše se iza dvotačke (:) i koristi se da pojednostavi veći dio teksta, svodeći na glavnu ideju ili na bitnu činjenicu. U parafraziranju je potrebna korektnost i potrebno je vjerno prenijeti ono što je dati autor htio reći. (Prilikom pisanja parafraza mogu se kao uvodi koristiti sledeći navodi: kao što je XX rekao, napisano je, XX je u svom dijelu XX tvrdio, ustanovio je i sl.);
- *Rezime*: pišu se iza dvotačke (:) i njima se iznosi samo glavna ideja određenog dijela ili označava da se neki autor bavio temom o kojoj je riječ.

Fusnote se obilježavaju brojevima i stavljaju na dnu strane na kojoj se nalazi oznaka za fusnotu. Znak za fusnotu bi trebalo da zauzme poziciju iza interpunkcijskog znaka koji se obilježava kraj rečenice. *Bibliografske* fusnote se koriste za navode odakle je određeni citat, parafraza ili rezime. U *eksplikativnim* fusnotama se može napisati sve što bi omelo kontinuitet glavnog toka izlaganja, određeno dodatno objašnjenje, upućivanje na mogućnost daljeg istraživanja iste teme, i sl.

Veza između **bibliografije, citata i fusnota se mora pažljivo uspostaviti.** Svaka citat, parafraza ili rezime mora imati fusnotu, a svako dijelo iz fusnote mora se naći u literaturi na kraju magistarskog rada.

U nastavku su date skraćenice koje se koriste prilikom pisanja fusnota i one su date na latinskom i maternjem jeziku. Prilikom eventualnog korišćenja ovih skraćenica mora postojati doslednost u izboru (ili latinske skraćenice, ili skraćenice na maternjem jeziku).

Latinski	Maternji	Značenje
A.D.	n.e.	Nova era
cf. (confer)	up./uporedi	uporedi
Corr. (correxit)		Ispravio
Etc. (et cetera)	ltd.	I tako dalje
Ib. / ibid (ibidem)	Isto	Isto djelo
Id. (idem)	Isti	Isti autor
O.c. / op. cit. (opere citato)	n.d. / nav. d.	Navedeno djelo
pass. (passim)	I dr.	I na drugim mjestima
Sic!		Tako
s.a. (sine anno)	b.g.	Bez godine izdanja
s.l. (sine loco)	b.m.	Bez mjesta izdanja

Predstavljene skraćenice se koriste na sledeći način:

- **Isto- Ibid**- dvije fusnote zaredom, isti autor, isto djelo, ista stranica
- **Isto, 57**- dvije fusnote zaredom, isti autor, isto djelo, druga stranica
- **Isti- Idem**- dvije fusnote zaredom, isti autor ali drugo djelo
- **N.d.- o.c.**- dvije fusnote koje nijesu jedna za drugom (ime autora, n.d, broj stranice)
- **I dr.** - isti autor u istom djelu svoje ideje zastupa na jednom, ali i na drugim mjestima (..... str. 226 i dr)
- **Sic!**- znači da “tako piše u originalu” a ukazuje da u citatu postoji greška
- **B.g. i b.m.** – publikacije koje nemaju naznačenu godinu odnosno mjesto izdanja

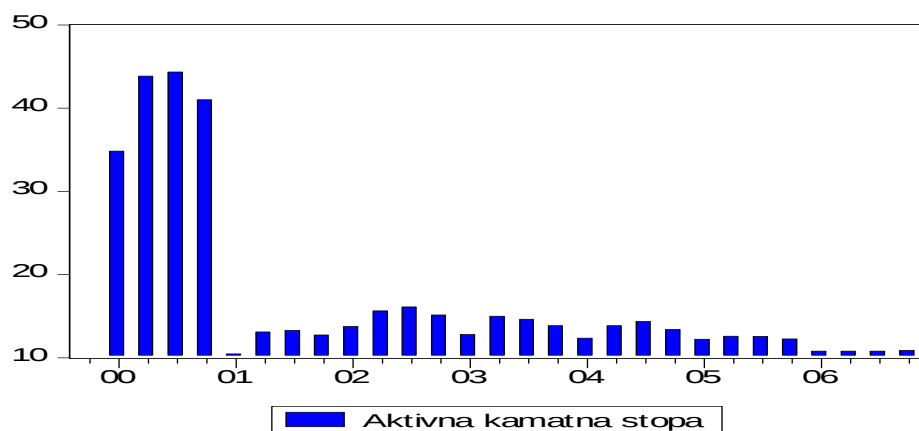
Ukoliko se u magistarskom radu koriste određene *tabele, grafici ili slike* obavezno je:

- označavanje tabele, grafika ili slike iznad istog (centrirano- na sredini) na sledeći način:
 - Tabela br. 1. Učešće državne potrošnje u GDP, 1979-2000. godine

- Grafik 4. Uticaj monetarne politike na kamatnu stopu
-
- Izvor: Vukotić Veselin (2003), *Makroekonomski računi i modeli*, CID, Podgorica, str. 479

Primjer 7: Način označavanja tabele

Grafik 5. Aktivna kamatna stopa u Crnoj Gori (2000-2006)



Izvor: *Statistički bilten CBCG* (2006), Centralna banka Crne Gore, Podgorica, str. 27

Djelo odnosno izvor određenog grafika, tabele ili slika mora se uključiti i u literaturu na kraju magistarskog rada.

Ukoliko se u tekstu koriste jednačine potrebno ih je centrirati (na sredinu stranice). Jednačine se označavaju sa rednim brojem u običnoj zagradi, uz desnu marginu. U formulama koristiti istu veličinu i tip fonta kao u glavnom tekstu i *kurziv*. Sve matematičke simbole u tekstu pisati *kurzivom*.

Primjer 8: Navođenje jednačina

Pretpostavimo da se umjesto ispravno specifikovanog modela

$$Y_i = \beta_0 + \beta_1 X_{1i} + \varepsilon_i \quad (1)$$

ustvari ocjenjuje model

$$Y_i = \beta_0 + \beta_1 X_{1i} + \beta_2 X_{2i} + \varepsilon_i \quad (2)$$

U dati model pogrešno je uvedena promjenljiva X_{2i} , ali i pored toga ocjena parametra uz X_{1i} ostaje nepristrasna u prisustvu irelevantne objašnjavajuće promjenljive X_{2i} .

Zaključak treba da iznese osnovne rezultate i saznanja do kojih se došlo prilikom istraživanja i pisanja rada. U ovom dijelu izvode se jezgroviti i jasni zaključci o postavljenom pitanju i pokazuje se da li su rezultati dobijeni postigli postavljene ciljeve istraživanja.

Literatura treba da bude popis korišćene bibliografije prilikom pisanja magistarskog rada. Ona mora biti potpuna i tačna. Izvori svih citata i izvori svih grafika, tabela i slika moraju se naći u literaturi. U literaturu je potrebno uključiti i djela koja nijesu direktno korišćena u radu ali su uticala na način razmišljanja. Literatura se mora navoditi azbučnim ili abecednim redoslednom, po prezimenu autora. Bibliografski elementi navode se prema *naslovnoj stranici* knjige ili *CIP-u* (Cataloguing in publication) ili *Impressum-u* (obavezni podaci o izdavaču, štampariji, uredniku i sl. na početku ili kraju knjige).

Popis korišćene literature uvijek počinje na novoj stranici i označava se velikim slovima LITERATURA, centrirano na vrhu stranice.

Bibliografija mora biti snabdjevena podacima koji su standardizovani³:

- Monografija: prezime, ime autora (godina izdanja), *naziv djela*, izdavač, mjesto izdanja
- Periodične publikacije: prezime, ime autora (godina izdanja), naziv rada, *naziv publikacije*, broj knjige- volume, izdavač, mjesto izdanja, stranice na kojima se nalazi taj rad
- Više autora, samo prva dva se navode... Ili prema uredniku
- Doktorske disertacije, magistrski radovi i sl.

Ukoliko se za pisanje radova koristi veliki broj internet izvora može se napraviti posebna literatura izvora sa weba, koja će se naći iza literature koja će uključivati:

- Prezime, ime autora, Naziv rada, link: http.....
- Sajt određene institucije, baze podataka ili slično.

Primjer 9: Navođenje literature

³ Korisne informacije za sve eventualne nedoumice oko navođenja literature mogu se naći i na sledećem sajtu: <http://www.dianahacker.com/resdoc/> . Potrebno je koristiti pravila za Social sciences.

LITERATURA:

1. Baban, Ljubomir (2000), *Primjena metodologije stručnog i znanstvenog istraživanja*, Ekonomski fakultet, Osijek
2. Babić, Mate (1990), *Makroekonomski modeli*, Narodne novine, Zagreb
3. Drakić, Maja (2006), *Analiza finansijskih vremenskih serija* (doktorska disertacija), Ekonomski fakultet, Podgorica
4. Gujarati, Damodar (2003), *Basic Econometrics*, McGraw-Hill, New York
5. Institut za strateške studije i prognoze (2005), *Makroekonomski model Crne Gore*, ISSP, Podgorica
6. Mladenović, Zorica; Petrović, Pavle (2002), *Uvod u ekonometriju*, Ekonomski fakultet i Centar za izdavačku djelatnost, Beograd
7. Časopis postdiplomskih studija „Preduzetnička ekonomija” (2002-2006), *Preduzetnička ekonomija*, volume I- volume XIV, Postdiplomske studije „Preduzetnička ekonomija”, Podgorica
8. Vukotić, Veselin (2005), *Koncepcijske osnove novog ekonomskog sistema u Crnoj Gori*, Institut za strateške studije i prognoze, Podgorica
9. Vukotić, Veselin (2001), *Makroekonomski računi i modeli*, CID, Podgorica
10. Zbornik radova Fakulteta ekonomskih nauka Sveučilišta u Zagrebu (1971), *Ekonomska znanost kao proizvodna snaga društva*, Fakultet ekonomskih nauka Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb

WEB SITES:

<http://www.econmethodology.org/jem/>

<http://www.finance-glossary.com/>

<http://www.finmath.com/>

<http://www.gwu.edu/>

<http://www.socialresearchmethods.net>

Prilozi se mogu naći na kraju magistarskog rada ukoliko postoji potreba uključivanja određenih materijala (opisi instrumenata, tabele, grafički prikazi, i sl) koji su neprikladni za uključivanje u sami tekst magistarskog rada. I u eventualne priloge preporučljivo je uključiti samo ono što pomaže ocjenjivanje i razumijevanje sprovedenog istraživanja.

5. Stil pisanja

Stil pisanja magistarskog rada treba da bude primjeren temi, vrsti rada i oblasti o kojoj se piše. Da bi se stil smatrao primjerenim za pisanje magistarskog rada mora da posjeduje: jasnoću, jednostavnost, prirodnost, odmjerenu, raznolikost. Prilikom pisanja magistarskog rada obavezno je poštovanje pravopisa.

Najčešće slabosti u stilu pisanja: lične neformalnosti (kada se piše u prvom licu jednine ili prvom licu množine, što nije dozvoljeno za akademski, u ovom slučaju magistarskog rad), upotreba određenih žargona, kao i neodgovarajući izbor riječi.

Riječi u rečenicama, rečenice u pasusima, pasusi u odjeljcima i odjeljci u većim cjelinama teksta trebalo bi da budu uređeni u jasan, prirodan slijed i neprekidan tok. Potrebno je izbjegavati duge i za praćenje teške rečenice koje ne mogu održati pažnju čitaoca.

Pasusi bi trebalo da posjeduju unutrašnju uređenost, neprekidnost i cjelovitost, ali i smisaonu povezanost sa prethodnom i sljedećim pasusima. Kontinuitet se može održati na nekoliko načina npr. korišćenjem riječi kojima se postiže povezivanje po:

- Vremenu (tada, sledeće, zatim, poslije,...)
- Uslovljenosti (stoga, uslijed toga, kao posljedica,...)
- Pripadanju (osim toga, šta više, povrh svega,...)
- Po odudaranju (iako, mada, ipak, protivno tome,...)
- Po usklađenosti (shodno tome i sl)...

Posredstvom zamjenice koja ukazuje na imenicu u prethodnoj rečenici, postiže se očuvanje neprekidnosti izlaganja, a pored toga izbjegava se jednolično ponavljanje neke imenice u susjednim rečenicama.

Prilikom pisanja rada potrebno je znati i sledeće, kako bi se izbegle eventualne greške:

- Treba koristiti kraće rečenice koje čitaocu jasno prenose poruku autora.
- Iza svake riječi treba kucati jedan razmak
- Pravopisni znaci kao što su: tačka, zarez, znak pitanja, uzvičnik, dvije tačke, tačka zared, znaci izvoda, znak za procenat, zatvorena zagrada pišu se zajedno sa riječu iza koje slijede (nema razmaka).
- Pravopisni znaci kao što su: znaci navoda, otvorena zagrada pišu se zajedno se riječju ispred koje slijede (nema razmaka).
- Tri tačke (...) pišu se zajedno sa riječu iza koje slijede (npr. nabrojavanje: tada, sledeće, zatim, poslije,...), a odvojeno od riječi ispred koje se nalaze.
- Crtica između dvije riječi piše se bez razmaka ukoliko se radi o složenici, (npr. *radio-aparat*), a odvojeno ukoliko se srednja crta koristi u neku drugu svrhu.
- Tačka se ne piše iza rednih brojeva napisanih arapskim brojkama kada se iza njih nađe drugi pravopisni znak (zarez, zagrada, crta,...); npr.: *O tome ćete naći informacije na 119, 120, 121. i 122. strani. Na nekim spratovima (2, 4. i 5) su pokvarene električne instalacije.*
- Kada rečenica počinje navođenjem godine to se radi na sledeći način: "Godine 1999. Crna Gora uvodi DEM." (nije dozvoljeno rečenicu početi „1999. godine Crna Gora uvodi DEM.“)

6. Recenzija magistarskog rada

Svaki magistarski rad treba da dobije recenziju- kritičku ocjenu i mišljenje o radu od strane mentora. Recenzija sadrži jasno iskazan stav da li se rad preporučuje za štampu ili ne, i eventualno se daje spisak kritičkih primjedbi. Recenzent, u slučaju magistarskog rada mentor, je kompetentan stručnjak za datu oblast, i eventualne sugestije i kritike treba shvatiti dobronamjerno.

7. Štampanje magistarskog rada

Nakon recenzija, lektorisanja i eventualnih korektura samog rada, pristupa se štampanju rada.

- Koristiti format A4. Potrebno je koristiti standardne margine od 2,54cm (tj. 1 inch).
- Tip fonta koji će koristiti student može sam izabrati. Uobičajena je praksa da se veličina fonta osnovnog teksta bude 12 pt, kao i da prored između redova bude 1,5.

- Fusnote se obično pišu fontom veličine 10 pt.
- Naslov magistarskog rada kucati sa fontom veličine 18pt, **bold**.
- Naslove glava (1,2,...) kucati sa fontom veličine 14 pt, **bold**, sa po jednim praznim redom iznad i ispod.
- Naslove podglava (1.1, 1.2, 1.3,... i niže nivoe 1.1.1, 1.1.2,...) štampati fontom veličine 12 pt, **bold**, sa po jednim praznim redom iznad i ispod.
- Stranice moraju biti numerisane, u donjem desnom uglu.

Takođe, radi lakše preglednosti poželjno je da se tekst piše u odlomcima – pri čemu postoje dva načina:

- 1) uvučeni početak odlomka (između odlomaka nema praznog reda)
- 2) jedan red razmaka između odlomaka (početak odlomka nije uvučen).

Štampani i ukoričeni magistarski rad se predaje u traženom broju primjeraka shodno pravilima fakulteta i proceduri pisanja i odbrane magistarskog rada.

8. Usmena odbrana rada

Svaki magistarski rad brani se pred tročlanom Komisijom, u čijem je sastavu, po pravilu, i mentor magistarskog rada koji se brani. Komisija ima Predsjednika (koji morati imati nastavničko zvanje) i dva člana. Predsjednik Komisije otvara javnu odbranu rada.

Kandidat koji brani magistarski rad ima na raspolaganju 10 minuta da iznese nalaze do koji je došao prilikom pisanja rada. Prilikom samog čina odbrane potrebno se fokusirati na glavnu ideju rada, metodologiju koja je korišćenja kao i glavne rezultate koji su dobijeni. Usmena odbrana rada treba da bude dobro pripremljena i uvježbana.

Potrebno je da kandidat pripremi i PowerPoint prezentaciju koja prati izlaganje prilikom odbrane rada. Na slajdovima ppt prezentacije potrebno je uključiti samo osnovne misli koje prate izlaganje i eventualno grafik ili tabelu koji će slušaocima pomoći u razumjevanju materije. Slajdovi ne smiju biti pretrpani već je potrebno da sadrže jednu ili maksimalno dvije kratke rečenice.

Prilikom izlaganja kandidat treba biti okrenut publici i Komisiji. Ne treba se okretati ka zidu na kojem se nalazi platno za projekciju, već se prezentacija može pratiti na ekranu ispred.

Shodno proceduri odbrane magistarskog rada, članovi Komisije postavljaju pitanja. Prilikom postavljanja pitanja od članova Komisije, kandidat treba imati spremnu olovku i papir na koja će zapisivati pitanja.

Tek po zavšetku postavljanja pitanja svih članova Komisije kandidat počinje sa odgovaranjem. Kandidat može odgovarati na pitanja onim redosledom kako su članovi Komisije postavljali pitanja. Ukoliko je iz određenog razloga kandidatu potrebno da prvo odgovori na pitanje koje je kasnije postavljeno, a potom da se vrati na ranije postavljena pitanja može i to učiniti.

Nakon dobijenih odgovora Komisija se povlači da razmotri da li je student svojim magistarskim radom, javnom odbranom i odgovorima na postavljena pitanja dokazao svoju sistematičnost i osposobljenost za budući samostalan rad. Komisija saopštava svoju odluku i pozitivnim rezultatom označava završetak magistarskih studija za kandidata.

Odbrana magistarskog rada predstavlja javni čin, što znači da odbrani može prisustvovati svako ko želi. To je svakako i prilika da prijatelji kandidata i njegovi najbliži prisustvuju svečanom činu završetka magistarskih studija.